

פר' בראשית
גיליון רט"ז
שנה ה'
תשרי תשפ"ד

בדרכו אמונה

במשנת מרן רשכבה"ג הדרך אמונה זללה"ה

כי בצרה גדולה אנחנו – דברים מתורת רבינו הקדוש זיע"א בענינא דיומא.

נערך ולוקט ע"י המשיב הגאון רבי שמעון ויסברג שליט"א

והשיב, גם שם הוא להגן, והוא בכלל דברי הגמ' בשבועות להגן שאני. ולמש"כ בתוס' בשבועות במקום פיקוח סכנה שאני, וכן פסק השו"ע (יו"ד סי' רע"ט).

ועי' בס' וישמע משה (חי"ג סי' ק"ס) בענין הסגולה לומר על המכה פסוקי ברכת כהנים כמו שהובא בפלא יועץ (ערך כויה) ובספר עבודת הקדש להחיד"א (כף אחת סי' כ"ט) שקיבל שהיא סגולה לומר ג' פעמים על המכה, וז"ל, לכל כויה בין באש בין ברותחים תכף ומיד יאמר בכונה גדולה יברכך ה' וישמרך ג"פ יאר ה' פניו אליך ויחונך ג' פעמים ישא ה' פניו אליך וישם לך שלום ג' פעמים בדוק ומנוסה, האם אין בזה איסור להתרפאות בדברי תורה.

ועמד בזה בשו"ת התעוררות תשובה (חי"א סי' קצ"ח), ולמש"כ התוס' שבועות (ט"ו ב') ונפסק בשו"ע (יו"ד סי' קע"ט) במקום סכנה שרי בכל גווני, ועי' בשו"ת הלכות קטנות (חי"א סי' ל"ו), ומביא שרבינו אמר **שיש לבקש מכהן שיאמר את הפסוקים על המכה ובוזה אין בית מיחוש**, עכ"ד.

ובס' אסופות ופנינים מרבינו זצ"ל (עמוד נ"ב) מובא בענין אמירת תהילים לחולה, דהרמב"ם הלכות עבודה זרה (פכ"ו הי"ב) כתב הלוחש על המכה וקורא פסוק מן התורה לא די שהן מנחשים וחותרים אלא שהן בכלל הכופרים בתורה שהן עושין דברי תורה רפואת הגוף ואינן אלא רפואת נפשות אבל הבריא שקרא פסוקים ומזמור תהלים כדי שתגן עליו זכות קריאתו וינצל מצרות ומנוקים הרי זה מותר, הרי מפורש שאין שום היתר לחולה לעסוק בדברי תורה כדי להנצל מתחלואיו ולא התירו אלא לבריא לעסוק בדברי תורה כדי שזכות הקריאה תגן עליו שלא יחלה ושינצל מצרות ומנוקים.

וכתב רבינו זצ"ל, **דאף לדברי הרמב"ם הוא יש לחלק בין עיסוק בתורה או בתפילה על מנת לעורר זכות לפני הקדוש ברוך הוא שזה מותר** ובין לוחש על המכה הסבור שלחישת פסוקים על גבי מכתו היא שתועיל ולא הפניה בתפילה אל הקדוש ברוך הוא וזה באמת יהיה אסור.

וכ"כ הפרישה (יו"ד סי' קע"ט סי' ק"ק י"ז) וזה לשונו אבל כשקורא מזמורים כקריאת שמע של לילה שעוסק במצותו של מקום וגם במזמורים שמדברים איך שמציל השם יתברך להבוטחים בו וכוונתו של הקורא הוא שעל ידי זה

אמירת שיר של פגעים

רשכבה"ג מרן הגר"ד לנדו שליט"א עורר כעת לומר פרק צ"א יושב בסתר, נביא דברים במשנת רביה"ק בענין.

מובא בספר להדבק (חי"ב עמוד קמ"ב) כי רבינו פעם שהלך לנוח בצהריים, וכבר היה קרוב להרדס, שאל את בני הבית אם הקערה של נעגל וואסער מכוסה מתחת למטה, [רבינו מקפיד לא לומר דבר שבקדושה ליד קערה זו], וכששאלו לרבינו מה הטעם ששואל, האם כי רוצה להרהר בדברי תורה, ואמר, **כיון שרוצה לומר ויהי נועם יושב בסתר כמבואר במשנה ברורה (סי' רל"ט סק"ח) שגם בשנית יום אומרים קודם לכן ויהי נועם.**

ועי"ש (עמוד שי"א) מה שספרה הרבנית עי"ה שבזמן המלחמה בשנת תש"ח אני הייתי הבת הגדולה בבית ולא הרשיתי לאף אחת לצאת לרחוב ולהסתכן אלא רק אני הלכתי והסבא ר' ארי' לוי' זצ"ל הלך עמי חלק מהדרך, **וכל הדרך הי' אומר פרק צ"א שבתהילים יושב בסתר עליון שזה שיר של פגעים**, עי' בשבועות (ט"ו ב') וכן בזה"ק הקדמת בראשית (י"ד ב').

ועי' ארחות רבינו (חי"ד מהדו"ח עמוד שכ"ה) **ושסיפר רבינו זצ"ל שמנהג החזו"א היה כשחזר מהלוייה לומר בבית ויהי נועם**. וכ"ה באגרות וכתבים דרך אמונה בהוראות והנהגות ממרן החזו"א (עניני שמחות אות מ"ד) ועי' ביו"ד (סי' שע"ו ס"ד).

ועי' בביאור רבינו על הירושלמי עירובין (פ"י הי"א) דאין אומרין פ' על המכה ופריך, דאומרים שיר פגועין בירושלים, שיר שהוא שמירה מן המזיקין שהוא יושב בסתר כו', אלמא מותר להגן על עצמו בפסוק, ומשני, כאן משנפגע שיש לו כבר מכה או שמתבעת כבר ובא להתרפאות אסור וכאן עד שלא נפגע ואינו אלא לשמירה שרי, **ועיקר הכוונה נראה דכל שלא נפגע אינו אלא מעין תפילה דודאי שרי.**

...

אין שמירה כתורה

עי' בס' אשיחה (עמוד רס"ו) שנשאל רבינו זצ"ל מערובין (כ"ו א') דאמר רבי יוחנן מלמד שחלה חזקיהו והלך ישעיהו והושיב ישיבה על פתחו ומכאן לח"ח שחלה שמושיבין ישיבה על פתחו ואיך התירו להושיב ישיבה על פתחו ולהתרפאות בדברי תורה.

יצילו השם יתברך בשכר המצוה ובשכר הבטחון שהוא בטוח בהשם יתברך שמציל ומרפא ליראיו וכו' מותר ומצוה לעשות כן.

בסי' דרך שיחה (ח"א עמוד רנ"ו) נשאל רבינו זצ"ל דאמרו במסכת שבועות (ט"ו ב') אסור להתרפאות בדברי תורה, האם בכלל זה לומר פיטום הקטורת כדי שיתעשר אם מותר, והביא רבינו שגם בנט"י ע"י הרבה מים הוא סגולה לעשירות, וכתב המשני"ב (סי' קנ"ח סקל"ח) שלא יכוין לשם עשירות אלא לשם מצוה ובזכות זה יתעשר, וגם כאן כן ואף אם מכוין לעשירות אין בזה איסור.

ושאני ממה שאמרו במסכת שבועות שם כי שם נראה שעושה דברי תורה כלחש והוא בזיון לתורה, אבל כאן הסגולה היא שמי שאומר כל יום פיטום הקטורת בזכות זה מתעשר ואין זה בזיון לד"ת כהתם, כי אינו עושה הד"ת כלחש רק בזכות אמירת פרשת הקטורת בכל יום מתעשר, עכ"ד.

וע"י בסדר היום לרבינו משה בן מכיר (עמוד ט) שכתב, והחושש על נפשו ראוי לו להשתדל בכל עוז, לכתוב כל ענין הקטורת בקלף כשר בכתובה אשורית, ולקרות אותו פעם אחת בבוקר ופעם אחת בערב, ואני ערב. עכ"ל. והעתיקו מעבר יבק ענן הקטורת (סוף פרק ב קס"א א').

ובסי' תורת אמוך (ח"ד עמוד ק"ו ק"ז) הבאתי מרשכבה"ג מרן רבינו זצוק"ל ומרשכבה"ג מרן הגרא"ל שטינמן זצוק"ל שאין חשש בדבר, ואדרבה רבנו הגרא"ל זצ"ל אמר לחולים שיעשו כן ויקחו הסדר היום לערב, וכן הביאו לו פיטום קטורת על קלף ואמר מזה ע"ש, ואולי שם הוא כעין מש"כ התוס' דבחשש סכנה שרי גם דרך ריפוי בד"ת. וע"י בסי' דעת נוטה (השכמת הבקר סי' ק"ג).

מאריכין לו ימיו ושנותיו

אנו עומדים כעת אחרי שמחת תורה בהתחלת סי' בראשית, וכעת בעת צרה צריך הרבה רחמי שמים, וכעת הזמן לעורר על חיוב קריאת שמו"ת, שהוא חיוב גמור ואמר רבינו **דכבר מבואר בהקדמת בני הגר"א לביאור הגר"א על השו"ע דכל דבר שהוא מדינא דגמרא חיובו עד מסי"נ**, ובפרט כאן שחז"ל הבטיחו במסכת ברכות (ח' א') שכל המשלים פרשיותיו עם הציבור מאריכין לו ימיו ושנותיו.

ומלבד שבכל ת"ת יש הבטחת כי הוא חייך ואורך ימך ע"י בברכות (נ"ה א'), יש כאן הבטחה מיוחדת על ת"ת דרבים, ויש בזה גם בחינה של לימוד לשמה בפרט בתרגום ובחלקים שאין כאן רק תורה לש"ש, ופעמים שחושב אדם שאין לו זמן, אבל כשמאריכין ימיו ושנותיו לא יחסר לו זמן.

ורבנו זצ"ל אמר בשם החזו"א שאמר על דברי חז"ל שהסומך גאולה לתפילה עם הנץ החמה אינו ניזוק כל אותו היום (ברכות ט' ב'), שמאריכין לו ימיו ושנותיו,

וע"י מש"כ רבינו זצ"ל בספרו ארחות יושר (ערך תפילה עמוד צ"ז) וז"ל **ואחרי שחז"ל אמרו אינו ניזוק כל אותו היום, אילו היה בא בזמנינו א' מן התנאים שידוע שכל ברכותיו מתקיימים כמה היו משתדלים לקבל ברכתו, עאכו"כ שחז"ל הבטיחו זה. ובודאי שבכלל זה שלא יחתם עליו בזה היום דבר של נזק ח"ו.**

[ואם אנו רואים בני אדם שהתפללו נץ ואירע להם איזה נזק זה מחשבון תמים דעים כעין שהקשו ותי' שם בגמ' שלעומת זה בא לו טובה אחרת או שעשה כנגד זה דבר הגורם להפסד כמש"כ המשני"ב הל' נט"י סי' קנ"ח סקל"ח בשם האחרונים], ולהמבואר בביאור הלכה (סימן נ"ח ס"א ד"ה ומצוה) לדעת הרבה פוסקים מעלת ותיקין עדיף על תפילה בציבור ותפילין ולסמיכת גאולה לתפילה.

תורה מגנא ומצלא

ע"י בסי' כל משאלותיך (עמוד תקי"ח) ששאלו מרבינו זצוק"ל בעת המלחמה, אשה שמפחדת ורוצה לנסוע לחו"ל מה לומר לה, והשיב רבינו, בזמן החזו"א היה כהאי גוונא ואמר בזה"ל פוד זיך אנטלייפט מעך ניט, פירוש, **אדם אינו יכול לברוח מעצמו, שהוא עצמו הוא הגורם למות וחיים, לא משהו חיצוני, ולא יועיל להרחיק, לכך כל עוד שאין מדינא חיוב לברוח (היינו כמו במגיפה ודבר) לא בורחים והבריחה לא מועלת**, [ויתכן שלא דיבר במקום המועד יותר לפורענות], וע"ש דבדואי יש להרבות בתפילה, **אבל בני תורה אין להם לפחד כי תורה מגנא ומצלא.**

וכי יברכך ה' וישמרך (במדבר ו' כ"ה), ובהעמ"ד (שם) כי הנצי"ב לעוסק בתורה בלימודו וע"י וישמרך, ע"י במדב"ר (פ"ב ג') שישמרך מן המזיקין, וע"י בשוח"ט (פכ"ז ג') בזאת אני בוטח בזאת התורה, כי יצפנני בסוכה ביום רעה יסתירני בסתר אהלו אלו אהלי תורה כמש"כ רש"י בברכות (ס"ג ב' ד"ה זאת) שהתורה מצויה שם.

וידוע מה שהביא ממרן החזו"א שבבני ברק לא יפלו פצצות, ואמר דזה בזכות שמוקפת באלפי דפי גמרא, [וכמה החובה להוסיף בלימוד כמו שעורר כעת רה"י מרן הגר"ד פוברסקי שליט"א דהמתרשל בלימודו ה"ז בכלל לא תעמוד על דם ריעך וכ"כ רשכבה"ג מרן האבי עזרי זצוק"ל במלחמת תש"ח דהאחריות על כל א' לחשוב שהוא גנרל האחראי על חיילות המלחמה ובו תלוי הכל].

וכתב רבינו זצוק"ל במכתבו דכדאי הוא רבי שמעון לסמוך עליו בשעה"ד (ברכות ט' א'), ור"ש ס"ל בספרי עקב (סי' ל"ח) דאין כבוד לצדיקים שדבריהן קיימין בחייהן ובטלן לאחר מיתתם וא"א שיהיה כן, ובודאי יתקיים גם היום ואין לפחד כלל, (אגרות וכתבים דרך אמונה אגרת רכ"ג).

ובודאי כעת שרבינו בגנו"מ ימליץ טוב שיהיה כן כמו שהיה מורה בחייו, וכפי שאמר מרן פוסק הדור הגר"י זילברשטיין שליט"א שגם כיום קיים ההבטחה, ויה"ר שנצא בקרוב מאפילה לאורה בגאולה השלימה בב"א.

ברכת מזל טוב שלוחה להגאון רבי משה יהודה שניידר נשיא המכון דרך אמונה, לרגל הולדת הנכדה בת לבנו הרב ישראל מאיר הי"ו

- לרפואת רבינו הגדול מרן ראש הישיבה רבי ברוך מרדכי בן הינדא מלכה שליט"א.

- לזכות ורפואת אחינו הפצועים והשבויים, ולע"נ היהודים ה"ד שנרצחו ע"י אותם ארורים בני ישמעאל ימ"ש. נישא תפילה לאבינו שבשמיים עננו ה' עננו, עשה בעבור דם עבדך הנשפך כמים ע"י אויבי עמך, ונזעק בבכי אנא ה' הושיעה נא. - לרפואת המחנך הרב אלכסנדר סנדר בן שפרינצא איטה שושנה פרייזלר, אהובו כבנו של רביה"ק זיע"א, ומרבני המערכת.

ברכת יש"כ לשלוחא דרבנן ר"ע ב"ב הרה"ג ר' אברהם רובינשטיין הי"ו וחרב גדליה סילמן על סיועם לגליון.

ו"ל ע"י מכון "דרך אמונה" בקול ובכתב - קו דרך אמונה: 0799-211-666 לקבלת הגיליון במייל: a0799211666@gmail.com